

Spis treści

1. Uwagi wprowadzające	7
2. Emergencja jako niesumowalne wyłanianie się odrębności	13
2.1. Emergencja — ustalenia bazowe	13
2.2. Bifurkacja — zaburzenie porządku — determinant skłonności emergen- cyjnych	18
3. Przekraczanie granic społecznych, określających przestrzeń funkcjonowania członków grupy i zachowań rówieśniczych — odniesienia empiryczne . . .	23
3.1. Dziecko jako obiekt interakcji społecznej	23
3.2. Emergencja grupy i jednostki twórczej — konflikt odmienności czy stygmat niepowtarzalności	30
3.2.1. Case study siedmiolatków — oryginalność myślenia a optyka dziecięca widzenia niepowtarzalności	32
3.2.2. Badania dziewięciolatków — nonkonformizm i dywergencja a re- lacja z klasą	36
3.2.3. Oryginalność myślenia a pozycja socjometryczna dziesięciolat- ków	42
3.2.4. Podsumowanie	46
3.3. Dramat interpersonalny uczniów o zaburzonym obrazie <i>Ja</i> — agresja jako emergent	48
3.3.1. Zachowania agresywne — ujęcie literaturowe	49
3.3.2. Przejawy zachowań agresywnych u uczniów gimnazjum i liceali- stów — doniesienie z badań	52
3.3.3. Relacje ofiar agresji i agresorów z rówieśnikami — na przykładzie licealistów	58
3.4. Lęk społeczny. Nauczyciel jako źródło lęku	64
3.5. Struktura socjometryczna — bezradność i strategie wychowawcze na- uczyciela wobec „nietypowości”	68
3.5.1. Nieostrzeganie doskonałości	77
3.5.2. Zmowa milczenia wobec agresji	86
3.6. Ucieczka w rzeczywistość wirtualną, czyli kryzys komunikacyjny . . .	90
3.7. Nieprzewidywalność a zachowania ryzykowne	102

4. Ekspresja i spotkanie z <i>Innym</i> a kompetencje socjoempatyczne w oswajaniu emergentności	109
4.1. Wychowanie jako dialog z <i>Innym</i> , poznanie partnera dialogu	112
4.2. Spotkanie z <i>Innym</i> — wyrażanie siebie a socjoempatia.	114
4.2.1. Emocje, socjoempatia, wczuwanie się	114
4.2.2. Istota ekspresji — „dzielenie się sobą z innymi”	115
4.3. Projekty ekspresyjnej stymulacji kompetencji socjoempatycznych i pozytywnych relacji socjotechnicznych — w pilotażowym ujęciu weryfikującym	118
4.3.1. Koncepcja zajęć ekspresyjnego przeżywania i odkrywania tekstu. Procedura badań	118
4.3.2. Rozumienie emocji	122
4.3.3. Kształtowanie pozytywnych relacji interpersonalnych	129
4.3.4. „Ja głębokie” i postrzeganie siebie	140
5. Myśli finalne	157
Bibliografia	161
Summary	173
Zusammenfassung	175